nieuws

GLB-experten bekritiseren inkomenssteun aan boer

nieuws

Het Europees landbouwbeleid leunt te sterk op inkomenssteun aan landbouwers terwijl dat niet efficiënt, noch effectief is. Dat staat in een rapport dat door vier onafhankelijke experten is geschreven in opdracht van de RISE Foundation en in het licht van de beleidshervorming na 2020. Landbouweconoom Erik Mathijs (KU Leuven) deinst er net als de drie andere co-auteurs niet voor terug om de eerste en financieel meest belangrijke pijler van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) met de grond gelijk te maken. Hij doet dat niet met het idee dat landbouw het met minder subsidies moet stellen, wel vanuit de wetenschap dat inkomenssteun een halfslachtige poging is om tezelfdertijd meerdere doelstellingen te realiseren. Een beleid naar het voorbeeld van de tweede pijler (plattelandsbeleid) heeft naar verluidt meer in zijn mars.

4 APRIL 2017 – LAATST BIJGEWERKT OM 14 SEPTEMBER 2020 14:39

Lees meer over:
europa
beleid
landbouw algemeen

Het Europees landbouwbeleid leunt te sterk op inkomenssteun aan landbouwers terwijl dat niet efficiënt, noch effectief is. Dat staat in een rapport dat door vier onafhankelijke experten is geschreven in opdracht van de RISE Foundation en in het licht van de beleidshervorming na 2020. Landbouweconoom Erik Mathijs (KU Leuven) deinst er net als de drie andere co-auteurs niet voor terug om de eerste en financieel meest belangrijke pijler van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) met de grond gelijk te maken. Hij doet dat niet met het idee dat landbouw het met minder subsidies moet stellen, wel vanuit de wetenschap dat inkomenssteun een halfslachtige poging is om tezelfdertijd meerdere doelstellingen te realiseren. Een beleid naar het voorbeeld van de tweede pijler (plattelandsbeleid) heeft naar verluidt meer in zijn mars.

Daags voor het kruim van de landbouwwereld verzamelde in Brussel voor het congres Forum for the Future of Agriculture (FFA) werd het rapport ‘CAP: thinking out of the box’ voorgesteld. In opdracht van de Rural Investment Support for Europe (RISE) Foundation, een onafhankelijke denktank die werd opgericht door voormalig Europees landbouwcommissaris Franz Fischler en een ander Europees boegbeeld (Janez Potocnik, oud-milieucommissaris) als voorzitter heeft, bogen vier onafhankelijke experten zich over het gemeenschappelijk landbouwbeleid. Hoofdauteur van het rapport is Allan Buckwell, professor emeritus aan het Imperial College Londen. Zijn Ierse collega-professor Alen Matthews is een in landbouwmiddens bekende blogger. Zijn kritische bijdragen aan het landbouwdebat via CAPreform.eu genieten alom waardering.

Kritisch is ook de toon van het rapport dat Buckwell en Matthews samen met David Baldock (Institute for European Environmental Policy) en onze landgenoot Erik Mathijs schreven. Met als meest in het oog springende stelling dat inkomenssteun aan landbouwers “niet effectief, niet efficiënt en onbillijk” is, bood het rapport stof tot discussie tijdens het landbouwcongres dat de Europese landeigenaars ieder jaar samen met de firma Syngenta in Brussel organiseren. Die bijeenkomst springt uit de band door het grote aantal hoogwaardigheidsbeklederds dat daar iedere keer present tekent. Opvallende aanwezigen eind vorige maand waren voormalig VN secretaris-generaal Kofi Annan, gewezen EU-milieucommissaris Janez Potocnik en landbouwcommissaris Phil Hogan. Landeigenaarsorganisatie ELO en Syngenta steunen ook de RISE Foundation die de opdracht gaf voor de doorlichting van het landbouwbeleid, maar de bevindingen van de onderzoekers weerspiegelen niet noodzakelijk hun visie.

De verschijning van het rapport was niet alleen goed getimed vanwege het FFA-congres. Momenteel consulteert de Europese Commissie het grote publiek over het huidig en toekomstig landbouwbeleid. Qua inbreng kan een rapport van 80 pagina’s tellen, zeker als de conclusies zo weinig aan de verbeelding overlaten. We hebben het dan vooral over de kritiek op de eerste pijler van het huidige EU-landbouwbeleid. Directe inkomenssteun aan landbouwers slorpt momenteel meer dan 70 procent van het landbouwbudget op, en bijna 30 procent van het totale EU-budget, maar geeft volgens de vier wetenschappers veel te weinig in return. Het inkomen van de financieel meest kwetsbare landbouwers wordt er niet door veilig gesteld. Ook zijn er andere en betere manieren om voedselzekerheid, grondstoffenefficiëntie, verduurzaming van de landbouwproductie en het leveren van ecosysteemdiensten te bewerkstelligen.

Co-auteur Erik Mathijs, landbouweconoom aan de KU Leuven, merkt dat die spreidstand qua doelstellingen de beleidsmaatregel geen goed doet. “Eén instrument gebruiken voor verschillende doelstellingen werkt niet. Bovendien mag je niet uit het oog verliezen dat het in feite om een overgangsmaatregel gaat die nooit is uitgedoofd nadat Europa de gegarandeerde minimumprijzen afbouwde”, aldus professor Mathijs, “om nog maar te zwijgen van de grote verschillen in hectaretoeslagen tussen de lidstaten.”

Kortom, de manier waarop inkomenssteun vandaag wordt ingezet ten behoeve van de landbouw is weinig efficiënt. Zelfs voor sectoren die overleven bij de financiële gratie van Europa, zoals de vleesveehouderij in Vlaanderen, kan je volgens Mathijs beter wat anders verzinnen. “In een sector die zo sterk afhankelijk is van overheidssteun moet je structureel hervormen, en niet aan symptoombestrijding doen.”

Gaat van het rapport dan een heel rauwe visie uit, in de zin dat landbouwers beter overgeleverd worden aan de (grillen van) de wereldmarkt? “We zeggen niet dat er minder overheidsmiddelen naar landbouw moeten gaan, wel dat je ze anders moet inzetten”, verduidelijkt Erik Mathijs. Waarom blijven vasthouden aan het instrument inkomenssteun als bepaalde deelsectoren (bv. varkens, groenten en fruit) al veel langer hun eigen boontjes moeten doppen? “Overheidssubsidies kunnen beter ingezet worden om marktimperfecties te corrigeren. Een voorbeeld daarvan is het vergoeden van ecosysteemdiensten want de prijs daarvoor kan een landbouwer niet uit de markt halen. Een ander voorbeeld is het marktbeleid dat voor de groente- en fruitsector gevoerd wordt, en dat je zou kunnen opschalen naar de andere deelsectoren”, zegt de professor.

Het is aan de beleidsmakers om de doelstellingen van het landbouwbeleid na 2020 vast te leggen, en in functie daarvan te bekijken hoe die best bereikt kunnen worden. Erik Mathijs suggereert dat voor duidelijk afgelijnde doelstellingen zoals het verhogen van het koolstofgehalte in de bodem heel gerichte beleidsmaatregelen nodig zijn, denk in dit specifieke geval aan een langetermijncontract met grondgebruikers. Dat acht de Leuvense professor moeilijk verzoenbaar met generieke inkomenssteun en dus meer thuishoren in het plattelandsbeleid. Het rapport komt in feite neer op het schrappen van pijler 1 en overhouden van pijler 2 van het landbouwbeleid.

De ommezwaai die Mathijs en co bepleiten is minder drastisch dan op het eerste gezicht misschien lijkt. “We stellen een gelaagde beleidsstructuur voor, die een basistoelage voorziet en daar bovenop extra subsidies die de boer vergoeden voor milieumaatregelen. De basistoelage kan aanvankelijk grotendeels overeenkomen met de huidige inkomenssteun per bedrijf, en tijdens een overgangsperiode geleidelijk afgebouwd worden.” Mathijs beseft dat raken aan de inkomenssteun voor sommigen wat te zeer ‘out of the box’-denken is terwijl het voor de voorstanders van een gemeenschappelijk voedselbeleid nog niet ver genoeg zal gaan.

Ook Alan Matthews laat zijn licht schijnen over het rapport. Hij geeft het een plaats naast de vernieuwde Cork-verklaring waarmee de Europese beleidsmakers hun visie op plattelandsbeleid een update gaven in samenspraak met alle stakeholders. Je moet het ook naast en niet tegenover de bevindingen plaatsen van de task force landbouwmarkten die zich boog over de positie van de boer in de voedselketen. De meerwaarde van dit rapport zit vooral in de voorzet die het geeft in het spanningsveld tussen landbouwproductie en duurzaamheidsdoelstellingen, en in de ideeën over risicobeheer ten behoeve van individuele landbouwers.

Hou VILT.be in de gaten voor meer info over het rapport. In afwachting daarvan kan je de uitdagende blogpost van co-auteur Alan Matthews lezen: “Does the Basic Payment make farmers lazy?”.

Beeld: Cofabel

VILT vzw
Bd Simon Bolivar 17
1000 Bruxelles

Contact
M • info@vilt.be

Volg ons op:
screenreader.visit us on our facebook page: https://www.facebook.com/vilt.nieuws/
screenreader.visit us on our linkedin page: https://www.linkedin.com/company/vilt-vzw/
screenreader.visit us on our instagram page: https://www.instagram.com/vilt.nieuws
screenreader.visit us on our x page: https://x.com/vilt_nieuws
screenreader.visit us on our bluesky page: https://bsky.app/profile/viltnieuws.bsky.social

---

© 2026 VILT vzw, all rights reserved |
Privacy policy
Copyright
Cookie Policy
Cookie instellingen aanpassen

Crafted by Brigada